

**Народна банка Србије
Сектор за платни систем**

**КЛАСИФИКАЦИЈА
ПЛАТНИХ СИСТЕМА МАЛИХ ПЛАЋАЊА У
РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ**

1.1 Системи малих плаћања у Републици Србији

Системи малих плаћања у Републици Србији који су основани на основу Закона о платном промету и прописима донетим на основу тог Закона су:

1. **Клиринг систем Народне банке Србије** - систем за размену и обраду појединачних налога за плаћање, или група налога за плаћање учесника у платном систему, ради обрачуна мултилатералних нето износа за поравнање. **Оператор** клиринг система је Народна банка Србије, а поравнање мултилатералних нето позиција обавља се у РТГС систему. Учесници у клиринг систему могу бити:

- 1) Народна банка Србије;
- 2) Банке и
- 3) Република Србија - министарство надлежно за послове финансија.

2. **DinaCard систем** - систем за процесирање и обраду потраживања учесника по основу коришћења националне платне картице – DinaCard, ради обрачуна мултилатералних нето износа за поравнање. **Оператор** DinaCard система је Народна банка Србије, односно, организациони део Народне банке Србије који је надлежан за клиринг по картицама - Национални центар за платне картице, а поравнање мултилатералних нето позиција обавља се у РТГС систему. Учесници у DinaCard систему могу бити:

- 1) Банке које издају DinaCard картице и
- 2) Банке преко којих настаје потраживање по основу коришћења DinaCard картица, а које су власници мрежа за пријем картица.

3. **Систем за међубанкарски клиринг чекова** - систем за процесирање и обраду потраживања учесника по основу чекова по текућим рачунима грађана. **Оператор** система за међубанкарски клиринг чекова је Удружење банака Србије, а поравнање мултилатералних нето позиција обавља се у РТГС систему. Учесници у систему могу бити:

- 1) Банке и
- 2) Република Србија - министарство надлежно за послове финансија, који са Удружењем банака Србије потпишу Споразум о обављању међусобних услуга.

4. **Систем за међубанкарски клиринг директних задужења¹** - систем за процесирање и обраду трансакција по основу директних задужења ради израчунавања мултилатералних нето износа за поравнање. **Оператор** система за међубанкарски клиринг директних задужења је Удружење банака Србије, а поравнање мултилатералних нето позиција обавља се у РТГС систему. Учесници у систему могу бити:

- 1) Банке и
- 2) Република Србија - министарство надлежно за послове финансија, који са Удружењем банака Србије потпишу уговор о обављању клиринга и обрачуна директних задужења.

¹ Удружење банака Србије добило је сагласност Народне банке Србије за обављање послова процесора клиринга директних задужења дана 06. маја 2010. године (Г.бр.9413)

1.2 Класификација система малих плаћања који функционишу у Републици Србији

Ради ефикасније примене Одлуке о начину надгледања платних клириншких и обрачунских система и Политике надгледања, Народна банка Србије је на бази утврђених Критеријума за класификацију платних система малих плаћања који функционишу у Републици Србији и података за 2009.годину проценила значај система малих плаћања и класификовала их на:

1. Системски значајан платни систем:

(1) Клиринг систем Народне банке Србије.

2. Значајан платни систем:

(1) DinaCard систем и

(2) Систем за међубанкарски клиринг чекова;

Системски значајан платни систем малих плаћања је систем који задовољава бар један од критеријума исказаних кроз следеће квантитативне индикаторе:

- тржишно учешће одређеног система малих плаћања (у даљем тексту: тржишно учешће), - представља однос вредности трансакција плаћања у одређеном систему малих плаћања и укупне вредности трансакција плаћања у свим системима малих плаћања, изражено у процентима на годишњем нивоу - **веће од 75%**;
- учешће вредности трансакција плаћања извршених у одређеном систему малих плаћања у укупној вредности трансакција плаћања у РТГС систему Народне банке Србије (у даљем тексту: учешће у РТГС-у) изражено у процентима на годишњем нивоу - **веће од 10%**;

- просечне дневне вредности трансакција плаћања изражене на годишњем нивоу (у даљем тексту: просечна дневна вредност) - **већа од 10 милијарди динара;**
- концентрациони рацио, изражен у процентима на годишњем нивоу (у даљем тексту: концентрациони рацио) – представља однос укупне вредности трансакција плаћања у одређеном систему малих плаћања, иницираних од стране пет банака са највећим прометом и укупне вредности промета у том систему - **већи од 80%;**
- нетинг рацио, изражен у процентима на годишњем нивоу (у даљем тексту: нетинг рацио) – представља однос укупне вредности нето позиција у одређеном систему малих плаћања и укупне вредности свих трансакција плаћања које су учествовале у мултилатералном обрачуна тог система - **мањи од 10%;**
- негативна нето позиција појединачног учесника у одређеном систему малих плаћања, изражена на годишњем нивоу (у даљем тексту: негативна нето позиција) - **најмање 100 милијарди динара.**

1.3 Израчунати квантитативни индикатори² за системе малих плаћања у РС за период 01.01. – 31.12.2009. године

Клиринг систем Народне банке Србије

- Тржишно учешће - 87,59 %;
- Учешће у РТГС-у - 1,69%;
- Просечна дневна вредност - 2.021.137.069,39 динара;
- Концентрациони рацио - 58,41%;
- Нетинг рацио – 66,27%;
- Највећа негативна нето позиција - 115.538.272.362,52 динара.

DinaCard систем

- Тржишно учешће - 6,59 %;
- Учешће у РТГС-у - 0,13%;
- Просечна дневна вредност – 152.055.598,31 динара;
- Концентрациони рацио – 68,51%
- Нетинг рацио – 74,53%;
- Највећа негативна нето позиција – 14.956.220.054,29 динара.

Међубанкарски клиринг чекова

- Тржишно учешће - 5,82 %;
- Учешће у РТГС-у - 0,11%;
- Просечна дневна вредност – 134.411.151,44 динара;
- Концентрациони рацио 80,46%
- Нетинг рацио – 45,31%;
- Највећа негативна нето позиција – 11.966.440.053,66 динара.

² Прилог 1

КВАНТИТАТИВНИ ИНДИКАТОРИ
за период од 01.01.- 31.12.2009. године

Година: 2009

	Тр.учешће клиринга НБС	Тр.учешће клиринга чекова	Тр.учешће DinaCard система	Учешће клиринга у РТГС	Учешће кл.чекова у РТГС	Учешће DinaCard у РТГС	netting ratio клиринга НБС	netting ratio кл.чекова	netting ratio DinaCard
Јануар	87.68%	5.30%	7.02%	1.74%	0.10%	0.14%	66.55	39.85	74.87
Фебруар	87.78%	5.51%	6.71%	1.79%	0.11%	0.14%	66.49	44.53	74.18
Март	87.63%	5.84%	6.53%	1.93%	0.13%	0.14%	66.09	46.41	76.11
Април	87.88%	5.54%	6.58%	1.80%	0.11%	0.13%	66.25	46.13	75.76
Мај	87.71%	5.53%	6.76%	1.88%	0.12%	0.14%	65.83	43.71	74.43
Јун	87.82%	5.68%	6.50%	1.99%	0.13%	0.15%	65.38	45.20	75.68
Јул	88.39%	5.42%	6.19%	1.68%	0.10%	0.12%	67.25	44.61	74.46
Август	87.35%	5.86%	6.78%	1.64%	0.11%	0.13%	66.09	47.24	72.99
Септембар	87.54%	6.18%	6.29%	1.61%	0.11%	0.12%	65.54	48.25	73.53
Октобар	87.73%	6.08%	6.20%	1.72%	0.12%	0.12%	65.50	48.63	73.53
Новембар	86.78%	6.38%	6.83%	1.48%	0.11%	0.12%	66.61	41.41	74.62
Децембар	86.74%	6.41%	6.85%	1.33%	0.10%	0.10%	67.60	45.59	74.16
	87.59%	5.82%	6.59%	1.69%	0.11%	0.13%	66.27	45.31	74.53

Извор: Сектор за платни систем